

Warszawa, 19 lutego 2020 r.

Komunikat FOP:
Wideoobserwacja przyspieszonych wyborów parlamentarnych w Azerbejdżanie, luty 2020 r.
Nieprawidłowości wyborcze na masową skalę: martwe dusze, głosowanie wielokrotne, fałszowanie protokołów głosowania.

- Całodzienną pracę sześciu komisji wyborczych w dwóch rejonach Azerbejdżanu (stolica – Baku i kaukaski region Qax) obserwowali polscy obserwatorzy, korzystając z obrazu z zamontowanych w lokalach wyborczych kamer internetowych.
- W niemal wszystkich obserwowanych komisjach zauważone zostało znaczące zawyżenie oficjalnej frekwencji wyborczej. W czterech z sześciu analizowanych komisji wyborczych oficjalna frekwencja zawyżona została więcej niż dwukrotnie w stosunku do faktycznej liczby głosujących osób.
- Łączna liczba odkrytych przez nas „martwych dusz”, czyli osób, które oficjalnie miały zagłosować, lecz nie pojawiły się w lokalach wyborczych, była bliska 1500. Dla legalizacji tych osób konieczne było sfałszowanie protokołów głosowania.
- Część głosów została sfałszowana poprzez nielegalne wielokrotne głosowanie zorganizowanej grupy wyborców współpracujących z komisją wyborczą.

9 lutego 2020 r. w Azerbejdżanie odbyły się przyspieszone wybory parlamentarne, podczas których obywatele tego kraju wybierali deputowanych do jednoizbowego parlamentu Azerbejdżanu – Zgromadzenia Narodowego. Tego samego dnia równolegle odbyły się wybory do Zgromadzenia Najwyższego Nachiczewańskiej Republice Autonomicznej.

Azerbejdżan jest jednym z krajów, które montują kamery internetowe w części lokali wyborczych¹, ukazujące on-line obraz dnia wyborów². Umożliwia to, zarówno obywatelom tego kraju, jak również cudzoziemcom, przeprowadzenie tzw. wideoobserwacji wyborów, czyli kontroli przebiegu dnia głosowania w wybranym lokalu wyborczym. Fundacja Odpowiedzialna Polityka, zajmująca się wideoobserwacją wyborów w ramach programu Obserwatorzy w Działaniu od 2018 r., skorzystała z możliwości obserwacji na żywo sytuacji w azerbejdżańskich lokalach wyborczych.

¹ W lutym 2020 r. spośród 5573 działających lokali wyborczych kamery internetowe funkcjonowały w 1000 obiektów.

² W odróżnieniu od wielu innych krajów kamery internetowe w Azerbejdżanie nie pozwalają jednak na usłyszenie dźwięków towarzyszących dniu głosowania.

Grupa 7 doświadczonych obserwatorów wyborczych obserwowała 9 lutego, a także korzystając z zapisanego obrazu wideo w kolejnych dniach, dzień wyborów w dwóch obwodach wyborczych zlokalizowanych w dwóch regionach kraju. Dla obserwacji wybraliśmy stolicę kraju Baku (dzielnica Nizami II, obwód wyborczy nr 25) oraz prowincjonalny i wielonarodowy region Qax, położony na północnym-zachodzie Azerbejdżanu (obwód wyborczy nr 112). W obydwu obwodach obserwowaliśmy po 3 komisje wyborcze, co stanowiło 10% wszystkich w obwodzie wyborczym nr 25 oraz 5% wszystkich w obwodzie wyborczym nr 112. W 3 z 6 komisji wyborczych obserwowaliśmy otwarcie komisji wyborczej, jej całodzienną pracę (od godziny 8.00 do 19.00) oraz proces zamknięcia, a w kolejnych 3 z 6 komisji z przyczyn technicznych rozpoczęliśmy obserwację ich pracy odpowiednio 18, 30 i 46 minut od jej początku, a następnie obserwowaliśmy ich całodzienną pracę oraz proces zamknięcia.

Współpracujący z FOP obserwatorzy wyborczy skupiali się w swojej pracy na kontroli liczby osób oddających swój głos w pomieszczeniu komisji wyborczej³. Sumując liczbę osób oddających swoje głosy, byliśmy w stanie wyliczyć rzeczywistą frekwencję w lokalu wyborczym. Dodatkowo, nasi obserwatorzy poszukiwali możliwych do obserwacji dzięki obrazowi z kamery nieprawidłowości wyborczych, w szczególności przypadków dorzucania więcej niż jednego głosu do urny oraz głosowania wielokrotnego. Doświadczenie prowadzonego przez nas projektu wideoobserwacyjnego [Obserwatorzy w Działaniu](#) pokazuje, że takie formy fałszerstw wyborczych są popularne na obszarze postradzieckim i najłatwiej je odkryć wykorzystując obraz z kamer internetowych.

W procesie wideoobserwacji przeprowadzonych w dniu 9 lutego 2020 r. wyborów odkryliśmy poważną różnicę pomiędzy obserwowaną przez nas oraz oficjalnie publikowaną frekwencją wyborczą w 5 z 6 komisjach wyborczych. Aż w 4 z 6 obserwowanych komisjach wyborczych obserwowana w lokalu wyborczym frekwencja była przynajmniej dwukrotnie niższa od oficjalnej. W konsekwencji, w komisjach tych, dla osiągnięcia oficjalnie ogłoszonej liczby oddanych głosów, koniecznym było następnie sfalszowanie protokołów głosowania. Dodatkowo, w jednej z komisji wyborczych wielokrotnie obserwowaliśmy przestępstwo wyborcze pod postacią głosowania wielokrotnego.

Mamy pełną świadomość, że wybrane przez nas rejony kraju i komisje wyborcze nie są reprezentatywne dla całego Azerbejdżanu, a w konsekwencji nie mogą świadczyć o jakości tegorocznych przyspieszonych wyborów parlamentarnych w całym kraju. Jednocześnie chcemy podkreślić, że sygnały płynące od naszych partnerów z niezależnych azerbejdżańskich organizacji pozarządowych mówią o masowym charakterze występowania obserwowanych przez nas nieprawidłowości wyborczych.

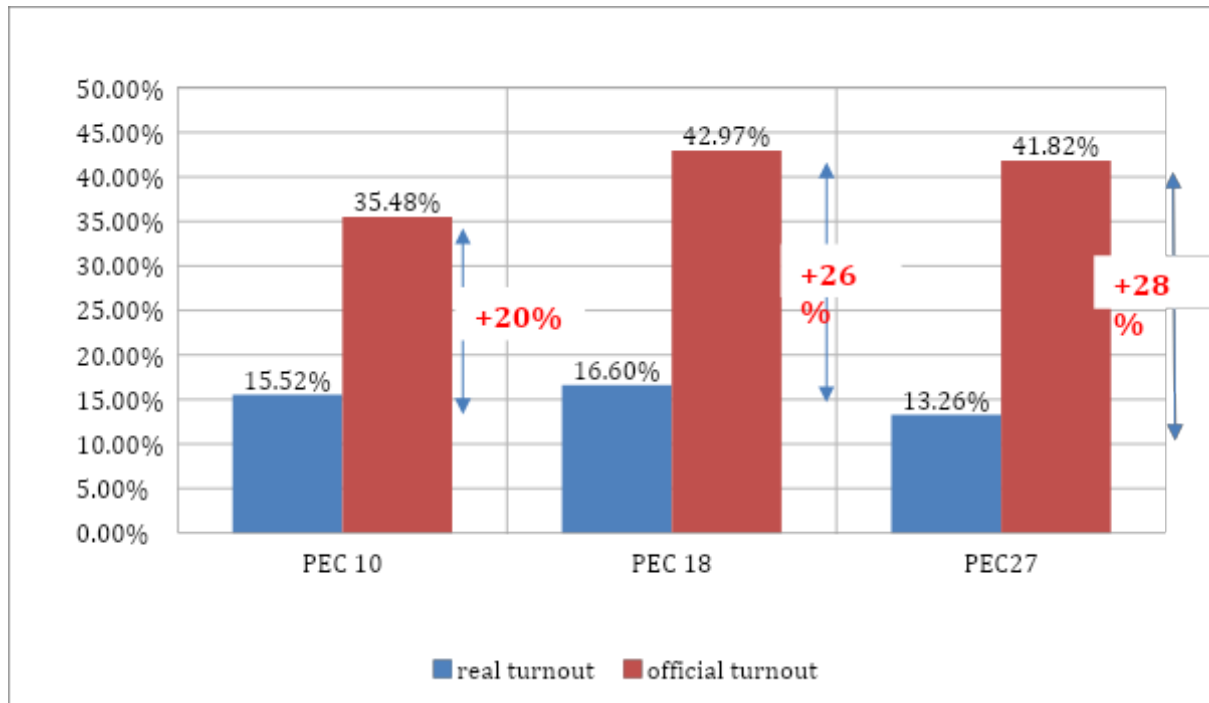
---

³ W swoich analizach pomijamy głosy oddane w procesie głosowania mobilnego, odbywającego się poza lokalem do głosowania.

Załączniki

1. Wyniki przyspieszonych wyborów parlamentarnych 9 lutego 2020 r. w wybranych komisjach wyborczych w Baku (dzielnica Nizami II, obwód wyborczy nr 25).

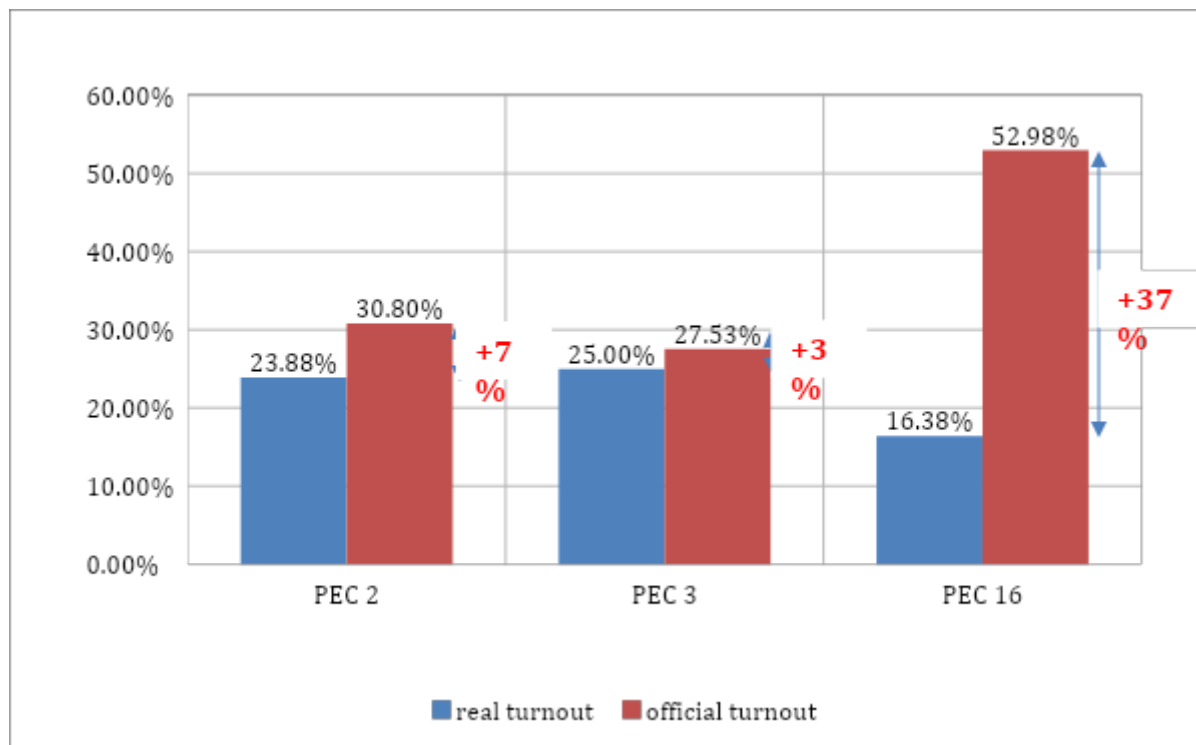
Porównanie frekwencji oficjalnej i rzeczywistej - wybrane komisje w obwodzie 25

W obwodzie wyborczym 25 zlokalizowanym w dzielnicy Nizami II w stolicy kraju, Baku we wszystkich obserwowanych lokalach wyborczych oficjalna frekwencja wyborcza była ponad dwukrotnie wyższa od tej obserwowanej przez naszych obserwatorów. Nawet biorąc pod uwagę możliwy margines błędu towarzyszący wielogodzinnej pracy obserwatorów wyborczych nie mamy wątpliwości, że frekwencja wyborcza w tych lokalach została zawyżona, a protokoły wyborcze zostały sfalszowane.

2. Wyniki przyspieszonych wyborów parlamentarnych 9 lutego 2020 r. w wybranych komisjach wyborczych w rejonie Qax (obwód wyborczy nr 112).

Porównanie frekwencji oficjalnej i rzeczywistej - wybrane komisje w obwodzie 112

W obwodzie wyborczym 112 zlokalizowanym w rejonie Qax na północnym zachodzie Azerbejdżanu w obserwowana przez nas frekwencja wyborcza została zawyżona w przynajmniej dwóch z trzech obserwowanych przez nas komisji wyborczych. Największą różnicę zaobserwowana w komisji nr 16, w której oficjalna frekwencja wyborcza była ponad trzykrotnie wyższa od tej obserwowanej przez naszych obserwatorów. Zdecydowanie mniejszą różnicę zaobserwować można pomiędzy oficjalną i obserwowaną przez nas liczbą głosujących wyborców w komisji nr 2. W komisjach nr 2 i 16 koniecznym było, po zamknięciu komisji wyborczej, fałszerstwo protokołu wyborczego. Tymczasem różnica w komisji nr 3 (2,53%) jest na tyle mała, że mieści się w dopuszczanym przez nas marginesie błędu, dlatego frekwencji wyborczej w tej komisji nie możemy sklasyfikować jako sfałszowanej. Jednocześnie wyniki naszej obserwacji nie odnoszą się do ostatecznych wyników wyborów w komisji nr 3. Nasza metodologia nie pozwala na ocenę procesu liczenia głosów, w szczególności ze względu na niską jakość wideo i brak dźwięku.

- Przykłady głosowania wielokrotnego w czasie przyspieszonych wyborów parlamentarnych 9 lutego 2020 r. w wybranych komisjach wyborczych w rejonie Qax (obwód wyborczy nr 112).

Obiekt obserwacji: mężczyzna w okularach z plakietką obserwatora, bądź członka komisji wyborczej

Proces głosowania nr 1: od 17:41:10 - 17:41:20

Proces głosowania nr 2: od 18:01:46 - 18:01:56

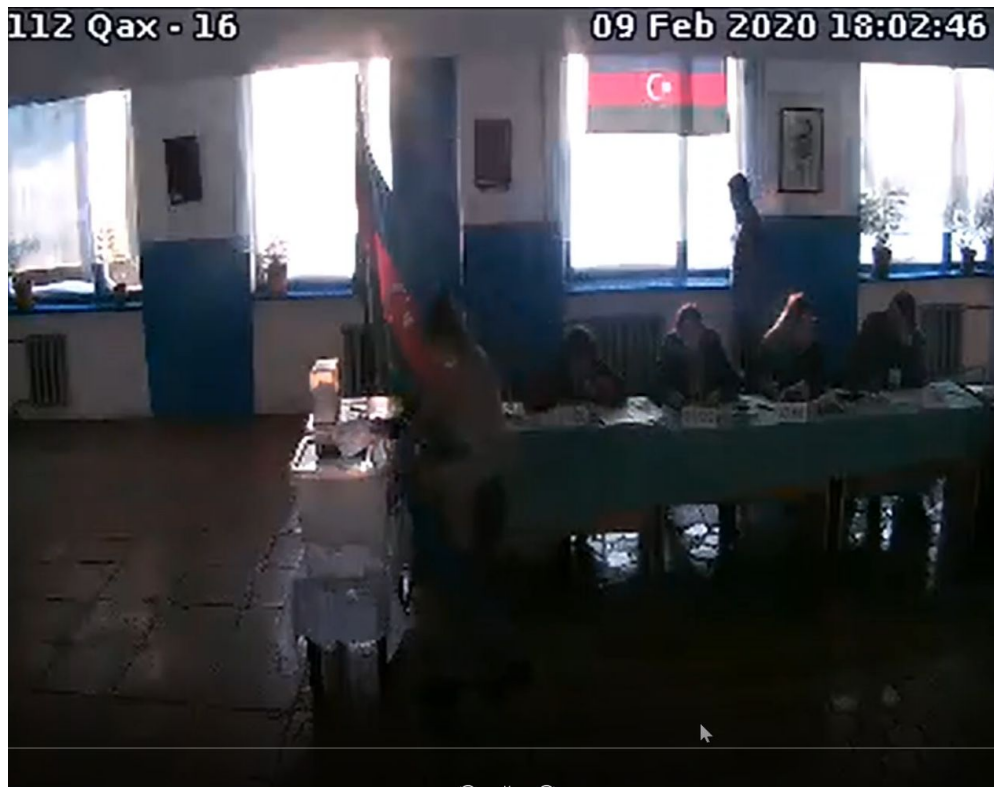

Proces głosowania nr 3: od 18:03:37 - 18:03:56

Proces głosowania nr 4: od 18:30:07 - 18:30:22

Obiekt obserwacji: kobieta opatulona beżowym kocykiem, z kokiem na głowie, blisko znajdująca się z komisją

Proces głosowania nr 1: od 18:02:43 - 18:02:50

Proces głosowania nr 2: od 18:04:43 - 18:04:50